

Motion till riksdagen 2020/21:148

av **Camilla Brodin m.fl. (KD)**

med anledning av skr. 2019/20:140 2020 års redogörelse för företag med statligt ägande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheterna att sälja statliga bolag som inte har ett särskilt samhällsuppdrag som är svårt att klara på annat sätt eller är strategiskt eller säkerhetspolitiskt viktiga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla styrningen av de statligt ägda bolagen utifrån missgrepp under coronapandemin och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kristdemokraternas utgångspunkt är att statens uppgift normalt bör vara att ange de ramar och regler som ska gälla för näringslivet och företagen, inte att äga och driva bolag. Staten är dock en stor företagsägare och kommer att så vara under överskådlig tid. Det ställer höga krav på tydliga principer. De statliga bolagen ska ha fokus på att skapa långsiktiga värden och vara en aktiv, professionell och ansvarsfull ägare. I de fall där bolagen har ett samhällsuppdrag ska detta utföras väl.

För att åstadkomma detta är det bl.a. viktigt att ge bolagen förutsättningar och möjligheter att utvecklas och fortsätta konkurrera på sina marknader. Det ska samtidigt betonas att statliga företags närvaro på olika marknader medför risk för osund konkurrens mot privata aktörer och sämre fungerande marknader. Ägarstyrningen måste präglas av medvetenhet om risken och motverka densamma. Där bolag verkar på en konkurrensutsatt marknad, enligt marknadsmässiga krav, ska effektiv konkurrens säkerställas. Statens roll som lagstiftare och ägare bör hållas isär och skötas på ett professionellt sätt.

De statliga bolagen ska präglas av öppenhet och föredömlighet samt vara föregångare avseende hållbarhetsfrågor som t.ex. jämställdhet, miljö och socialt ansvarstagande.

Vissa statliga företag har ett särskilt samhällsuppdrag. Det är viktigt att dessa tydligt redovisas och är styrande för bolagens verksamhet. Regeringens styrning av de statliga bolagen ska ske inom de ramar som riksdagen fastställt.

Mot bakgrund av detta anser Kristdemokraterna att staten bör minska eller avveckla sitt ägande om förändringar av det statliga ägandet leder till bättre fungerande marknader eller en mer effektiv samhällsservice. Regeringen bör se över möjligheterna att sälja statliga bolag som inte har ett särskilt samhällsuppdrag som är svårt att klara på annat sätt eller är strategiskt eller säkerhetspolitiskt viktiga.

Erfarenheter från covid-19

Den pågående pandemin innebär stora påfrestningar på näringslivet. Från statligt håll har olika former av stöd riktats till näringslivet i syfte att rädda arbetstillfällena och få företag att övervintra krisen och ställa om. Kristdemokraterna har varit pådrivande för att stöd ska inrättas.

Av ägarpolicyn för statliga bolag framgår att staten förväntar sig att de statliga bolagen agerar på så sätt att de föregår med gott exempel. En sådan förväntan har även uttryckts från regeringen under krisen. Trots det har statliga bolags hantering av företag man har kundrelationer till i vissa fall, på goda grunder, kunnat ifrågasättas just utifrån perspektivet om föredömlighet under en kris. Som exempel kan nämnas det statliga bolaget Jernhusen som initialt uppvisade en ovilja att ge sina hyresgäster reducerad hyra enligt det hyresnedsättningssystem som introducerades under krisen. Efter att Jernhusen, som ett bland flera statliga bolag, kallades till näringsutskottet ändrade bolaget på detta.

Det är väsentligt att dra lärdomar från kriser. Med anledning av det anförda menar vi att styrningen av statliga bolag bör utvecklas utifrån missgrepp och andra erfarenheter under coronapandemin.

Camilla Brodin (KD)

Larry Söder (KD)

Magnus Jacobsson (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD)